

Noora Nietosvuori

Taitoa ja tekniikkaa improvisoimalla!

Opas pienten viulistien alkeisopetukseen improvisaation avulla

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi AMK

Musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

8.5.2015

Tekijä(t) Otsikko	Noora Nietosvuori Taitoa ja tekniikkaa improvisoimalla!
Sivumäärä Aika	19 sivua + 2 liitettä 8.5.2015
Tutkinto	Musiikkipedagogi AMK
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaaja(t)	MuT Kai Lindberg
<p>Aloin kehittää tätä opinnäytetyötä, koska koin, että improvisaatiota ei hyödynnetä tarpeeksi pienten viulistien alkeisopetuksessa. Mielestäni improvisaatiolla on mahdollista opettaa jo hyvin varhaisessa vaiheessa sellaisia soittoteknisiä ja musiikillisia asioita, jotka tavallisesti otettaisiin käsittelyyn vasta usean soittovuoden jälkeen.</p> <p>Opinnäytetyöni koostuu kirjallisesta osasta ja oppimateriaalista. Kirjallisessa osassa kerron mielipiteitäni improvisaatiosta ja sen opettamisesta. Kerron hyvin käytännönläheisesti esimerkiksi siitä, kuinka jokainen opettaja voi alkaa tutustuttamaan viuluoppilaitaan improvisaation maailmaan. Kirjallisessa osassa kerron myös oppimateriaalistani ja sen sisällöstä. Lisäksi analysoin materiaalini luomisprosessia.</p> <p>Oppimateriaalini on tarkoitettu 6-9- vuotiaille aloitteleville viulisteille. Materiaaliani voi käyttää, vaikka oppilas ei olisi koskaan soittanut ääntäkään. Vihon tehtävät sopivat myös ryhmille. Oppimateriaalini sisältää kaksi osaa, joista toinen vihko on tarkoitettu lapselle ja toinen vihko on opettajan ja vanhempien vihko, jossa kerron, mitä missäkin tehtävässä kuuluu tehdä.</p>	
Avainsanat	Improvisaatio, klassinen musiikki, viulu, lapset, oppimateriaali

Author Title	Noora Nietosvuori Talent and Technique with Improvisation!
Number of Pages Date	19 pages + 2 appendices 8.5.2015
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music pedagogy
Supervisor	Kai Lindberg, DMus
<p>I decided to write my thesis about using improvisation in young violinists' education. I chose this subject, because I felt that with improvisation it is possible to teach quite challenging technical and musical skills at a very early stage of a child's musical journey.</p> <p>My thesis consists of two parts. In the first part I write about my opinions on improvisation and how I think it should be taught. I also give practical advice on how every teacher can start improvising with his or her students. I also write about my learning material and its content. I also analyze the creation process of my learning material.</p> <p>The second part is my learning material "Talent and Technique with Improvisation!" The material is designed for 6-9-year-old children who are starting their musical journey with the violin. My learning material is something that teachers can use even if the student has never played a single note.</p> <p>The learning material includes two booklets. The first one is a student's booklet which mostly includes pictures and only a small amount of text. In the second, which is targeted at teachers and parents, I explain specifically what should be done in each exercise.</p>	
Keywords	Improvisation, classical music, violin, children, learning material

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän linjaukset	5
2.1	Improvisaation tarjoamat mahdollisuudet	7
3	Improvisaation perusteita	8
3.1	Mitä improvisaatio on?	8
3.2	John Kratuksen improvisaation tasot	10
3.3	Pedagoginen näkökulma improvisaatioon	12
4	Ideasta oppimateriaaliksi	14
4.1	Tavoitteista	14
4.2	Suunnitteluprosessista	15
4.3	Oppimateriaalin luvut	15
5	Pohdintaa	17
	Lähteet	19
	Liitteet	
	Liite 1. Taitoa ja tekniikkaa improvisoimalla! -oppimateriaali	
	Liite 2. Taitoa ja tekniikkaa improvisoimalla! – opettajan ja vanhempien opas	

1 Johdanto

”Mutta entä jos lapsi haluaa opetella piirtämään puun?”

”Hänet voi lähettää ulos katsomaan puuta. Antaa hänen kiivetä siihen. Antaa hänen kosketella sitä.”

”Mutta entä jos hän ei sittenkään osaa piirtää sitä?”

”Hänen voi antaa muotoilla se savesta.”

Taide on lapsessa, eikä aikuinen voi sitä sanella. Opettaja ei ole lasta parempi, eikä hänen koskaan pitäisi näyttää esimerkkiä, eikä sanella arvoja: ”Tuo on hyvä, tämä on huono...” (Johnstone, 2001, 15–16)

Mielestäni Johnstone on täysin oikeassa sanoessaan, että aikuinen tai opettaja ei voi sanella lapselle sitä, mikä taiteessa tai musiikissa on hyvää tai huonoa. Opettajan tehtävä on opastaa ja kulkea lapsen rinnalla rohkaisten tätä omaan persoonalliseen musiikkisuhteeseen. Lisäksi opettajan täytyy kyetä löytämään juuri ne työkalut, joilla jokainen yksilö kykenee oppimaan soittamaan, sekä luomaan musiikkia ja nauttimaan siitä. Mielestäni improvisaatio tarjoaa laajat mahdollisuudet yksilöllisen opetuksen kehittämiseen ja runsaasti työkaluja siihen, kuinka lapsen henkilökohtaista ja persoonallista musiikkisuhdetta voi kehittää.

Minulle ei opetettu lapsena musiikkiopistossa improvisaatiota. Tärkeintä oli soittaa nuotista oikeat äänet oikeaan aikaan. Opettajani antoi aina välitöntä palautetta siitä, soitin ko oikein vai väärin. Tämä johti siihen, että minä ikään kuin lopetin soittoni kuuntelemisen ja uskoin vain sokeasti sen, mitä opettajani minulle sanoi. Lapsena syntynyt halu tehdä musiikkia ja luoda jotain omaa sytti vihdoin uudelleen 14 vuoden jälkeen improvisaation avulla.

Jouduin tosissaan kosketuksiin improvisaation kanssa viime vuonna Metropolia Ammattikorkeakoulussa, kun opetussuunnitelmassa oli pakollinen improvisaatiokurssi. Aluksi olin kauhuissani ja luulin, että olin pelkoni kanssa yksin. Tosiasiassa muutamaa ihmistä lukuun ottamatta ryhmässämme kukaan ei ollut improvisoinut ja improvisaatio oli heille yhtä outo asia kuin minulle.

Kurssin aikana opin katsomaan omaa soittoani uudesta näkökulmasta. Nuotin tuijottamisen sijaan opin kuuntelemaan omaa soittoani ja keskittymään paremmin siihen, mitä muut tekivät. Lisäksi huomasin virheasentoja soittoryhdissäni. Varhainen improvisaatiourani huipentui viime vuonna siihen, kun rohkaistuin esittämään improvisaationumeron ensimmäisessä resitaalissani. Lautakunnan palaute oli erittäin positiiv-

vista. Heidän mukaansa improvisaation aikana ryhtini parani, samoin myös sointini. Keskityin paremmin ja soittoni oli lautakunnan mukaan erittäin nautittavaa kuunneltavaa.

Kaikkien näiden seikkojen takia aloin pohtia sitä, että millä tasolla oma soittoni nyt olisi, jos minulle olisi jo lapsena opetettu improvisaation kautta esimerkiksi kuuntelemista ja rentoutta. Mennyttä ei kuitenkaan voi muuttaa, mutta minä tulevana musiikkipedagogina voin muuttaa tulevaisuutta. Tämän takia päätin tehdä opinnäytetyöni siitä, kuinka improvisaation avulla voi opettaa ilmaisukykyä, rentoutta, tulkintaa ja tekniikkaa pienille lapsille jo heidän ensimmäisistä soittotunneistaan asti.

Inspiraationi tähän työhön syntyi varsinaisesti viikon kestäneellä kansainvälisellä improvisaation intensiivikurssilla, jota viime syksynä isännöi Metropolia Ammattikorkeakoulu. Kurssin aikana osallistuin muun muassa päivittäin Kids impro – työpajaan, josta sain hyvän pohjan alkaa kehitellä tätä opinnäytetyötä.

Työpajan aikana tapasimme samat lapset päivittäin ja teimme heidän kanssaan erilaisia ryhmäimprovisaatioharjoitteita. Lapset pääsivät soittamaan omia piirrettyjä tarinoita ja kokeilemaan kapellimestarina olemista. Lisäksi loimme erilaisia äänimaailmoja, ja harjoittelimme sitä, että koko ajan ei tarvitse soittaa, vaan että välillä voi myös keskittyä vain kuuntelemaan sitä, mitä joku muu soittaa. Harjoittelimme myös erilaisia rytmejä ja improvisoituja sooloja sekä soittimien kanssa, että ilman. Viikon päätteeksi pidimme lasten kanssa pienen improvisaatiokonsertin, jonka ohjelma oli koottu kappaleista, jotka sisälsivät tekemiämme harjoitteita.

Esiintyminen sujui mielestäni hyvin, vaikkakin ihan yhtä vapautuneeseen ja luovaan tunnelmaan ei päästy kuin harjoituksissa. Tämä esiintyminen oli lähes kaikille työpajaan osallistuneille lapsille heidän ensimmäinen esiintymisensä improvisaation kanssa, joten täysin vapautunutta tunnelmaa ei voinut olettaakaan syntyvän. Jokainen lapsi soitti soolonsa vuorollaan, eikä kukaan kangistunut kauhusta. Tämä mielestäni kertoo siitä, että jotain olimme viikon aikana saaneet aikaan, sillä ensimmäisissä sooloharjoituksissa kaikki lapset eivät suostuneet soittamaan. Nyt jokainen kuitenkin oli valmis sooloilemaan yleisön edessä.

Opinnäytetyöhöni kuuluu oppimateriaali ja kirjallinen osa. Työni tavoitteena on kehittää oppimateriaali, joka sisältää helppoja ja hauskoja improvisaatioharjoitteita 6-9 -

vuotiaille aloitteleville viulisteille. Harjoitteiden avulla pyrin kehittämään pienten viulisten luovuutta ja tutustuttamaan heidät improvisaatioon. Tärkeää on kuitenkin myös se, että improvisaation avulla opitut taidot voidaan siirtää myös kirjoitetun musiikin soittamiseen. Oppimateriaalini tarkoitus on myös helpottaa viulunsoitonopettajien työtä ja antaa heille työkaluja järjestäytyneempään improvisaation opetukseen.

Kun puhun työssäni improvisaatiosta, en tarkoita sillä pelkästään pop-jazz – tyylistä improvisaatiota, jossa improvisoidaan melodioita tietyn sointukulun päälle. Keskityn työssäni ennen kaikkea niin sanottuun vapaaseen improvisaation, joka perustuu erityisesti erilaisiin äänimaailmoihin, soittimen tarjoamiin mahdollisuuksiin ja soittajan omaan luovuuteen vailla mitään rajoitteita.

Oppimateriaalini ”Taitoa ja Tekniikkaa Improvisoimalla!” sisältää harjoitteita, joita olen itse kehittänyt tai ollut käyttämässä lasten kanssa erilaisilla improvisaatiokursseilla tai omien oppilaideni soittotunneilla. Muutaman ryhmäharjoituksen olen soveltanut niin, että se sopii myös yksityistunnille. Harjoitteilla pyrin kehittämään lapsen rytmittäjää, intonaatiota, teknisiä taitoja, sekä tietysti ennen kaikkea luovuutta.

Opinnäytetyöni kirjallisessa osassa on neljä lukua, jotka käsittelevät improvisaatiota ja sen opettamista eri näkökulmista. Luvussa kaksi pohdin sitä, miten nykypäivän vaatimus ammattimuusikon laaja-alaisesta ja monipuolisesta ammattitaidosta vaikuttaa jo lasten musiikkiopisto-opetukseen. Kerron myös improvisaation tarjoamista mahdollisista ratkaisuista moniin hyvin tavallisiin ongelmiin, joita viulunsoitonopettajat kohtaavat työssään joka päivä.

Tämä jälkeen luvussa kolme pureudun vielä syvemmälle improvisaation käsitteeseen ja analysoin sitä eri lähteiden näkökulmasta. Kerron teille myös John Kratuksen seitsemästä improvisaation tasosta, joiden avulla hänen mukaansa lapsille tulisi opettaa improvisaatiota. Pohdin tässä luvussa myös tarkemmin improvisaatiota pedagogisesta näkökulmasta.

Neljäs ja toiseksi viimeinen luku käsittelee kehittämäni oppimateriaalia ja sen syntymistä. Luvussa kuvailen materiaalin luomisprosessia, sen tavoitteita ja myös hankaluuksia. Lisäksi kerron tarkemmin oppimateriaalini luvuista ja niiden sisältämissä harjoitteista.

Viides luku on varattu pohdinnoilleni. Luvussa analysoin tämän työn kirjoittamisprosessia, onnistumisia ja myös niitä seikkoja, jotka olisin nyt jälkeinpäin tehnyt eritavalla tai jättänyt pois kokonaan.

2 Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän linjaukset

Taiteen perusopetuksen oppimäärä säätelee Suomessa pitkälti sitä, mitä musiikkiopistoissa opetetaan. Kaiken opetuksen on isoilta linjoiltaan seurattava taiteen perusopetuksen oppimäärää (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet, 2002, 3). Oppimäärä on jaettu tavoitteiltaan varhaisiän musiikkikasvatukseen, musiikin perustasoon ja musiikkiopistotasoon.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on muun muassa se, että lapsi saa muodostettua hyvän musiikkisuhteen ja kykenee ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musiikin perustason suoritettuaan oppilaan tulisi hallita instrumenttinsa ja sen ohjelmistoa jonkin verran. Hänen tulisi myös kyetä tekemään omia sävellyksiä ja säestyksiä. Lisäksi hänen pitäisi saada valmiuksia käytännön muusikon työhön. Musiikkiopistotasolla ohjelmiston hallintaa vaaditaan enemmän, lisäksi oppilaan tulee kyetä jäsentämään ja analysoimaan kokonaisia teoksia (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002, 9).

Musiikin laajan oppimäärän yleisiksi tavoitteiksi ja tehtäväksi on lisäksi kirjattu muun muassa se, että opetuksen tulee antaa valmiudet musiikin elinikäiselle harrastamiselle, sekä sen tulee valmistaa oppilaita myös musiikin ammattiopintoihin. Opetuksen tulee myös tähdätä soittajan luovuuden ja persoonallisuuden kehittämiseen. Lisäksi oppimäärään on kirjattu, että taiteen perusopetuksen oppimäärän mukaisen opettamisen tulisi vastata musiikin ammattikoulutuksen ja työelämän asettamiin haasteisiin (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet, 2002, 6).

Arvostan suuresti suomalaista musiikkiopisto- ja musiikkikoulutusjärjestelmää, joka kattaa koko kansan aina vauvasta ikäihmisiin asti. Suomeen on luotu toimiva järjestelmä ja sitä ohjaamaan opetussuunnitelma, joka kuitenkin on mielestäni joiltain osin vanhentunut ja kaipaisi päivitystä ja tarkennuksia. Mielestäni mielenkiintoista on esimerkiksi se, että improvisaatiota ei ole mainittu tekstissä ainakaan suoraan. Mielestäni hyvä improvisointitaito on yksi nykypäivän ammattimuusikon perusvaatimuksista. Lisäksi improvisaatiotaito kuuluu oleellisena osana säveltämisen harjoittamiseen, joka on mainittu opetussuunnitelmassa. Koen myös, että improvisaatio on yksi oivallisimmista työkaluista soittajan luovuuden ja persoonallisuuden rakentamiseen ja kehittämiseen.

Luovuus kehittyy vain tilanteessa, jossa lapset saavat rikkoa rajojaan ja katsoa asioita uudesta näkökulmasta (Volz, 2005, 53). Improvisaatio on mielestäni juuri tätä, rajojen rikkomista ja asioiden tarkastelua uudesta perspektiivistä. Tämän takia mielestäni olisi tärkeää, että improvisaatio mainittaisiin ihan suoraan Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelmassa yhtenä keskeisistä osaamistavoitteista. Kun improvisaatio olisi mainittu opetussuunnitelmassa, saataisiin yksi lisäyys siihen, miksi improvisaatiota pitäisi käyttää enemmän musiikkiopisto-opetuksessa.

Improvisaatio-opetuksen puuttuminen osasta musiikkiopistoista voi johtua myös yksinkertaisesti siitä, ettei vanhemman sukupolven soitonopettajia ole omassa koulutuksessaan opetettu improvisoimaan (Scott 2007, 6). Viulunsoiton opetuksen historia on hyvin nuottikeskeinen ja lisäksi vahvasti mestari-kisälli -painotteinen. Klassisen musiikin opetusperinteen mukaan opettaja on aina ollut suuri auktoriteetti ja hänen näkemyksiään ei ole kyseenalaistettu. Jos opettajan improvisaatiotaidot ovat olleet heikot, ei hän välttämättä ole kyennyt opettamaan tätä taitoa oppilailleen.

Olen viime aikoina keskustellut paljon soitonopettajakollegoideni kanssa improvisaatiosta ja he kertoivat, että myös järjestäytyneen improvisointi-oppimateriaalin puute osaltaan estää improvisaation käytön opetustilanteessa. Toivon, että tekemäni oppimateriaali ratkaisee osittain tätä ongelmaa ainakin viulunsoiton osalta.

Vielä jokunen vuosikymmen sitten muusikko pärjäsi Suomessa sillä, että oli erityisen hyvä jossakin, esimerkiksi klassisen orkesteriohjelmiston soittamisessa. Nykypäivänä soittajien taso on jo Suomessakin niin kova, että pelkkä erikoistuminen yhteen asiaan ei riitä. Soittajilta vaaditaan solistitason tekniikkaa ja tulkintaa, lisäksi pitäisi osata soittaa kevyttä musiikkia, kyetä improvisoimisiin sooloihin ja lisäksi pitäisi vielä osata opettaa. Mielestäni on ensiarvoisen tärkeää, että jo musiikkiopistoissa annettaisiin mahdollisimman hyvät valmiudet nykypäivän muusikontyöhön. Improvisaation ottaminen mukaan opetukseen vielä suuremmassa määrin voisi olla ainakin ensimmäinen askel kohti vieläkin monipuolisempaa ja nykypäivän työkenttää vastaavaa musiikkiopiston soitonopetusta.

2.1 Improvisaation tarjoamat mahdollisuudet

Kuten jo aiemmin totesin, improvisaatio mahdollistaa mielestäni monien sellaisten asioiden kehittämisen, jotka muuten jäisivät viulunsoiton alkeisopetuksessa jousitekniikan ja puhtauden harjoittelun jalkoihin. Improvisaation avulla voi jo heti ensimmäisestä soitotunnista lähtien alkaa harjoitella musiikillista luovuutta ja kuuntelemista, sekä reaktiokykyä. Lisäksi improvisaatio voi auttaa myös virheen pelon eliminoimisessa.

Virheen pelko soittamisessa tai esiintymistilanteessa leimaa mielestäni voimakkaasti monen nuoren musiikkiharrastajan uraa. Improvisaatio voi auttaa pääsemään eroon tästä pelosta. Improvisaation avulla voidaan esimerkiksi harjoitella soittamaan mahdollisimman rumasti tai kauniisti. Voidaan myös improvisoida esimerkiksi kappale, joka on mahdollisimman epävireisen ja kamalan kuuloinen. Tällaiset tekniikat saattavat auttaa virheitä pelkääviä lapsia pääsemään eroon täydellisyyteen pyrkivästä asenteestaan. Oppilaille tulisi luoda soittoluokassa ilmapiiri, jossa he ovat ikään kuin vapaita kokeilemaan ilman, että he kokevat soittavansa jotain väärin (Volz, 2005, 53). Virheitä ei tulisi pelätä, sillä vain yrittämisen ja erehtymisen kautta löydetään haluttu ja tavoiteltu sointi, sekä tulkinta. Tämä pätee mielestäni myös kirjoitetun musiikin harjoittamiseen.

Ammattimuusikko on valmis melkein mihin tahansa, milloin tahansa. Musiikillista reaktiokykyä ja heittäytymistä on mielestäni erinomaista harjoitella improvisaation avulla, jolloin lapsi voi keskittyä pelkästään kuuntelemiseen tai esimerkiksi kuvan tarjoamaan ärsykkeeseen. Tulevaisuudessa tämä improvisaation synnyttämä musiikillinen heittäytymiskyky voidaan siirtää suoraan myös kirjoitettuun musiikkiin. Parhaat tulkitsijat ovat mielestäni niitä, jotka uskaltavat heittäytyä ja ottaa riskejä soitossaan.

Yksi tärkeimmistä asioista, joita improvisaation avulla voidaan lapselle opettaa, on mielestäni kyky kuunnella muita ja kommunikoida musiikin avulla. Ryhmäimprovisaatio- tehtävät ovat erinomaisia harjoittamaan lapsen kykyä kuunnella ja reagoida muiden soittoon (Volz, 2005, 52). Myös taito olla hiljaa ja soittaa vain silloin, kun soitettavilla äänillä on oikeasti jotain uutta annettavaa parhaillaan syntyvään musiikkiin.

Usein lasten ensimmäiset ryhmäimprovisaatiot johtavat siihen, että kaikki soittavat koko ajan ilman, että kukaan oikeastaan kuuntelee ketään. Erilaisilla harjoitteilla on kuitenkin mahdollista hyvinkin nopeasti saada aikaan hallitumpi kokonaisuus, jossa jokaisella on tilaa toteuttaa itseään. Viime syksynä kun olin mukana Kids Impro –

työpajassa, lapset oppivat hyvin nopeasti sen, että koko ajan ei tarvitse soittaa. Esimerkiksi harjoitus, jossa lapsi laskee mielessään omaa tempoaan ja soittaa yhden lyhyen äänen aina omalle tietylle iskulleen, teki soittamisesta hallitumpaa ja mahdollisti muiden kuuntelemisen.

3 Improvisaation perusteita

Tässä luvussa pureudun syvemmälle improvisaation käsitteeseen ja lisäksi esittelen John Kratuksen seitsemän improvisaation tasoja. Kratuksen näkökulma improvisaationopetuksesta vaikutti oppimateriaalini sisältöön ja tehtävien luokitteluun. Kratuksen ajatus loogisesta ja johdonmukaisesta improvisaationopetuksesta on jotain, mihin haluan pyrkiä myös oman oppimateriaalini avulla.

Lisäksi pohdin tässä luvussa myös improvisaatiota erityisesti pedagogisesta näkökulmasta. Lisäksi annan hyvin käytännönläheisiä vinkkejä siihen, miten jokainen opettaja voi alkaa tutustua oppilaidensa kanssa improvisaation maailmaan.

3.1 Mitä improvisaatio on?

Pidin erittäin mielenkiintoisena ja tutustumisen arvoisena asiana työssäni myös sitä, miten eri ihmiset ja lähteet määrittelevät improvisaatio-käsitteen. Halusin ottaa esille näkökulmia hyvin erilaisista aineistoista aina sanakirjasta musiikkifilosofisiin artikkeleihin ja kollegoiden haastatteluihin asti.

Improvisaatiosta puhuttaessa, mielestäni useimmille ei-muusikoille tulee mieleen sana keksitty. Tällä he usein tarkoittavat sitä, että improvisoitu musiikki ei ole kirjoitettua, niin kuin tavallisesti kuultava ja kaikille tutumpi klassinen musiikki. Valitsemani sanakirjalähde on vähän samoilla jäljillä ja määrittelee improvisoinnin niin, että se on jotakin, mitä ”tuotetaan tai esitetään valmistelematta, esimerkiksi äkillisen tarpeen ilmaantessa” (www.cs.tut.fi).

”Improvisaatio on musiikin tekemisen muoto, joka yhdistää taiteen ja elämän. Improvisaation on kuin jokapäiväistä arkea, mutta musiikin termein” (Kanellopoulos, 2011, 121). Panagiotis Kanellopouloksen näkökulma improvisaatioon on erittäin filosofinen,

mutta ymmärrettävissä. Elämä on arvaamatonta ja yllättävää, koskaan ei voi tarkalleen tietää mitä tapahtuu. Sama pätee improvisaatioon taiteenlajina. Näin ollen mielestäni on erittäin osuvaa sanoa, että improvisaatio todellakin yhdistää taiteen ja elämän.

Tutustuessani eri määritelmiin improvisaatiosta, törmäsin usein myös sanaan reaaliaikainen. Myös Su-Ching Hsieh määrittelee improvisaation reaaliaikaiseksi säveltämiseksi ja vaikuttamiseksi sävellyksen musiikkiin sen esittämisen aikana (Hsieh, 2012, 150). Tämä on mielestäni juuri yksi hienoimmista piirteistä improvisaatiosta. Jos esittäjälle tulee soiton lomassa jokin mahtava idea, hän voi toteuttaa sen. Improvisoitu teos muuttuu reaaliajassa ja elää vain siinä kyseisessä hetkessä.

Haastattelin tätä työtäni varten myös viittä eri instrumentin opettajaa Etelä-Suomen musiikkiopistoista ja Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Heidän mukaansa improvisaatio on muun muassa musiikin luomista spontaanisti hetkessä, toistamatonta taidetta ja parhaimmillaan loppuun hiottu tekninen taidonnäyte.

Olen samaa mieltä erityisesti siitä, että varsinkin ammattitasolla improvisaatio todellakin yleensä on hyvin pitkälle vietyä, sekä teknisesti, että musiikillisesti haastavaa soittoa. Lähtökohdat improvisoimiseen ovat kuitenkin samat, oli kyseessä sitten lapsi tai ammattilainen. Improvisoitu musiikki luodaan spontaanisti hetkessä. Se voi olla vapaan kielen soittoa tai sitten taiturimainen viulukonserton kadenssi. Tekniset valmiudet toki lisäävät soittajan mahdollisuuksia tehdä improvisaatiostaan monipuolisempi, mutta myös yksinkertainen improvisaatio on taideteos.

Minulle itselleni improvisaatio tarkoittaa lupaa tutkia, toteuttaa ja syventyä omaan sisäiseen musiikilliseen maailmaan. Improvisaatio tarjoaa mielestäni rajattomat mahdollisuudet ilmaista itseään ja omia musiikillisia näkemyksiään. Improvisaatio avaa myös täysin uudenlaiset mahdollisuudet musiikilliselle kanssakäymiselle soittajakollegoiden ja myös yleisön kanssa.

Improvisaatio on myös tutustumista omaan soittimeen. Jokaisesta soittimesta saa paljon muunkinlaisia ääniä kuin ne äänet, jotka syntyvät niin sanotuilla perinteisillä soitto-tavoilla. Improvisaatio mahdollistaa sellaisten soittotapojen käytön, joita säveltäjät eivät välttämättä käytä niin usein teoksissaan. Viulussa tällaisia soittotapoja voisivat olla esimerkiksi kanteen koputtaminen ja jousen sivuttain hankaaminen.

Improvisaatio on mielestäni ennen kaikkea tilan antamista ja itsehillintää. Tilaa voi antaa muille soittajille tai hiljaisuudelle. Itsehillintää on se, että ei heti ryöpsäytä ulos kaikkia päässä pyöriviä ideoita. Hyvä improvisoija osaa pitää kuulijan mielenkiinnon yllä koko ajan. Lisäksi hän osaa nauttia sopivasti hiljaisuudesta. Mielestäni hiljaisuudesta nauttiminen on yksi vaikeimmista ja tärkeimmistä asioista, joita improvisaatio voi opettaa.

3.2 John Kratuksen improvisaation tasot

Törmäsin John Kratuksen artikkeliin ”Growing with improvisation” (Music educators journal, 12/1991) heti tämän työni alkuvaiheessa. Artikkelia lukiessani huomasin, että Kratuksella on paljon samanlaisia ajatuksia improvisaatiosta kuin minulla. Erityisesti se, että improvisaatio ei ole jotain, mitä voidaan opettaa oppilaalle sitten vasta kun tämä on teknisesti tarpeeksi taitava. Improvisaatio on Kratuksen mukaan luonnollista ja vaitomaista toimintaa, jota voidaan opettaa jo pienelle lapselle (Kratu, 1991,36). Artikkelissa Kratu esittelee näkemyksensä seitsemästä improvisaation tasosta, joita voi hyödyntää lasten improvisaatio-opetuksessa.

Improvisaation opetuksesta on maailmalla monia mielipiteitä. Ideaali tilanne olisi se, että improvisaation opetus todella aloitettaisiin jo lapsena (Keyes, 2000, 17). Kratuksen mukaan improvisaatio tulee aloittaa kokeilemalla. Tällä hän tarkoittaa sitä, että tasolla yksi oppilaan tulee saada rauhassa etsiä ja kokeilla oman instrumenttinsa ääniä ja niiden yhdistelmiä (Kratu, 1991,38).

Luovuus lähtee mahdollisuuksien kartoittamisesta. Kokeilemisen ja etsimisen voi aloittaa, vaikka oppilas ei olisi ikinä soittanut ääntäkään. Esimerkiksi viulusta saa ääniä niin monella tapaa ja mielestäni on erittäin tervettä perehtyä jo lapsena muihinkin soittotapoihin kun tavallisesti jousella ja näppäilemällä soittamiseen. Kun oppilas on tasolla yksi voi jo hyvin alkaa harjoitella sitä, että lapsi pystyisi toistamaan improvisaationsa. Kyky muistaa ja toistaa improvisoituja asioita on edistyneemmän improvisaation kulmakiviä.

Tasolla kaksi lapsi kykenee jo yhdistelemään ääniä toisiinsa ja improvisaatiosta tulee tarkoituksenmukaisempaa ja järjestäytyneempää. Lapsi alkaa käyttää soitossaan toistuvia kaavoja (Kratu, 1991, 38).

Mielestäni on sopivaa, että juuri tässä vaiheessa lapselle aletaan improvisaation avulla opettaa esimerkiksi fraseerauksen alkeita, vaikka kyse onkin hyvin yksinkertaisista alkeistekniikalla soitettavista äänistä ja niistä muodostuvista kaavamaisista fraaseista. Mitä varhaisemmassa vaiheessa lapselle saadaan opetettua se, että musiikilla on suunta, sen parempi.

Kolmannella tasolla lapsen tulisi kyetä improvisoimaan tietyssä sävellajissa tai tietyssä tahtilajissa. Kratuksen mielestä vasta tässä vaiheessa lapsi voisi osallistua ryhmäimprovisaatioon (Kratu, 1991, 38). Kolmannen vaiheen improvisaatio vaatii jo melko hyvää soittotekniikkaa, sävelkorvaa ja rytmitajua. Kehittämäni oppimateriaalin harjoitukset rajoittuvat vaikeustasoltaan tähän.

Viulisteille on mielestäni erittäin hyödyllistä oppia improvisoimaan tietyssä sävellajissa. Varsinkin epäviulistiset sävellajit kuten esimerkiksi ges ja ces-duurit tulevat usein vastaan vasta työelämässä. Improvisaatiolla tietyn asteikon ja sävellajin oppiminen voi olla paljon mielekkäämpää kuin vain asteikkovihosta soittaminen. Lisäksi vaikeisiin sävellajeihin tutustuminen saattaa olla helpompaa ilman rasittavaa ja vaikeasti luettavaa nuotikuvaa.

Tasoa numero neljä Kratu nimittää sujuvan improvisaation –tasoksi. Tällä tasolla oppilas kykenee improvisoimaan jo hyvin vaivattomasti. Häntä eivät rajoita tai rasita erilaiset tekniset seikat kuten sormitukset (Kratu, 1991, 38).

Hyppy kolmannelta tasolta tasolle neljä on mielestäni melko suuri. Luonnollisesti myös instrumentilla on väliä, mutta ainakin viulunsoitossa sormien ja jousen hallinta kehittyy vasta monien vuosien saatossa. Improvisaatiota, joka on täysin vailla tekniikan haasteiden tuomaa rajoittuneisuutta tuskin kovin moni viulisti hallitsee.

Viidennellä tasolla oppilas kykenee keskittymään improvisaatioon kokonaisuutena. Erityisesti hän kykenee hallitsemaan improvisaation rakenteen. Lisäksi hän kykenee rakentamaan kokonaisuuksia, jotka syntyvät tunteiden, kuvien tai sävellajien kehitysten pohjalta (Kratu, 1991, 39).

En täysin allekirjoita kaikkea Kratuksen jaottelua, sillä mielestäni myös pieni lapsi kykenee karkeasti jaoteltuun improvisaatioon. Hän kykenee rakentamaan helppoja kokonaisuuksia, esimerkiksi kappaleen, jossa soitetaan ensin lyhyitä ääniä, sitten pitkiä ja

lopuksi taas lyhyitä. Tai esimerkiksi tarinasävellyksen keinoin lapsi pystyy tuottamaan, toistamaan ja opettelemaan ulkoa pitkiäkin kokonaisuuksia hyvin varhaisessa vaiheessa soittoharrastustaan. Esimerkiksi omat oppilaani ja Kids Impro –työpajan lapset kykenivät hyvin nopeasti rakentamaan ABA-muotoisia kappaleita ilman opettajan ohjausta.

Tasolla kuusi olevalta oppilaalta vaaditaan taitoa improvisoida jollakin tietyllä tyyllillä. Hän osaa siirtää tyylin tyypillisiä melodioita, rytmejä ja harmonioita omaan improvisaatioonsa. Yleensä improvisaation opetus päättyy tälle tasolle. Vain kaikkein edistyneimmät improvisoijat etenevät tasolle seitsemän (Kratuus, 1991, 39).

Seitsemäs ja viimeinen taso käsittelee henkilökohtaista improvisaatiota. Tasolle seitsemän siirtyvät sellaiset muusikot, joilla on tunnistettava improvisointityyli, josta on mahdollisuus kehittyä kokonaan uusi tyyli. Tällaisesta henkilöstä esimerkki Kratuksen mukaan on Miles Davis (Kratuus, 1991, 39).

Tasot kuusi ja seitsemän vaativat molemmat jo melko edistynyttä muusikkoutta ja paljon tietotaitoa. Jollain tietyllä tyyllillä ei voi soittaa, ilman, että olisi perehtynyt siihen hyvinkin perinpohjaisesti. Eteneminen tasoille kuusi ja seitsemän ei mielestäni ole myöskään enää opettajasta kiinni. Oppilaan täytyy todella olla kiinnostunut improvisoinnista ja haluta kehittää omaa luovuuttaan.

3.3 Pedagoginen näkökulma improvisaatioon

Improvisaation opettaminen voi aluksi tuntua hankalalta, työläältä ja kaaottiselta sekamelskalta. Kuitenkin selkeiden rajojen, aikamääreiden ja ohjeiden avulla aloittelevan improvisaatioryhmänkin saa hallintaan hyvin nopeasti (Volz, 2005, 51).

Moni opettaja haluaisi opettaa oppilailleen improvisaatiota, mutta työkalut ja kokemus puuttuvat. Opetustilanteessa opettajan, sekä oppilaan toisinaan tukalaa oloa saattaa helpottaa se, että opettajakin myöntää, että improvisaatio ei ole hänellekään ihan tuttua asiaa (Volz, 2005, 50).

Kokemukseni mukaan erityisesti juuri pienet lapset heittäytyvät mukaan improvisaatioon kaikista parhaiten. Heille improvisaatio tuntuu hauskalta leikiltä eikä välttämättä soittamiselta. Tunne siitä, että soitto on leikkiä on juuri se tunne, johon pyrin omien

pienien oppilaideni kanssa heidän soittotunneillaan. Suurin osa viulun alkeistekniikan-opetuksestakin pohjaa erilaisiin leikkeihin. Esimerkiksi voidaan mainita jousikäsileikit, joiden avulla jousikäden oikea tekniikka jää lasten mieleen paremmin. Erityisesti tämän vuoksi liputan improvisaation puolesta ja kannatan sitä, että improvisaation opetusta pitäisi tuoda enemmän perinteisen soitonopetuksen rinnalle.

Miten sitten aloittaa improvisaation opiskelu omien oppilaiden kanssa? Paras tapa mielestäni on aloittaa tutkimalla ja kokeilemalla. Miten paljon voin rikkoa rajoja oman instrumenttini kanssa, on oivallinen kysymys, sillä vain rajoja rikkomalla voi löytää jotain uutta. Äänten ja soinnin etsimiseen ja kokeilemiseen oppilaan kanssa tulee käyttää juuri niin paljon aikaa kun oppilas tarvitsee, sillä lopulta juuri tutkiminen ja kokeileminen synnyttävät improvisaation (Volz, 2005, 51).

Osa oppilaista saattaa osoittautua hyvinkin luoviksi ja jopa villeiksi, kun heille annetaan lähes täysin vapaat kädet improvisaation kanssa. Toisia oppilaita tämä liika vapaus valita taas ahdistaa. Molempiin ongelmiin toimii sama ratkaisu. Aseta oppilaille ensin selkeät rajaukset, joiden puitteissa he saavat toteuttaa omaa näkemystään (Volz, 2005, 51). Hyvä ja helppo aloitustehtävä olisi esimerkiksi se, että oppilas valitsee yhden äänen, jota hän saa soittaa haluamassaan rytmissä, haluamassaan dynamiikassa ja haluamallaan jousityylillä. Näin muuttuvia elementtejä rajataan ja helpotetaan oppilaiden paineita tuottaa jotain mullistavaa ja toisaalta hillittää niitä oppilaita, joiden tekisi vain mieli riehua instrumenttinsa kanssa ympäri luokkaa.

Alkuun pääsemisen jälkeen improvisaation opetuksessa mielestäni vaikeinta on ollut johdonmukaisuus. Kirjoitetun musiikin kanssa toimiessa on hyvin loogista ja helppoa rakentaa kappaleesta toiseen kestävä jatkumo. Improvisaation kanssa työskenneltäessä täytyy loogiseen ja johdonmukaiseen opettamiseen keskittyä vieläkin enemmän. Mielestäni parhaiten on toiminut se, että pikkuhiljaa siirrytään harjoituksesta toiseen, kuitenkin niin, että uudessa harjoituksessa on aina joitain piirteitä edellisestä harjoituksesta. Näin lapset ovat saaneet myös uusiin harjoituksiin paremmin tarttumapintaa ja asiat eivät ole tuntuneet niin umpioudoilta joka kerta. Luonnollisestikaan tällainen ei ole mahdollista aivan joka kerta, mutta yritän pyrkiä tähän aina kun tilanne sen sallii.

Improvisaation opettaminen ei kuitenkaan ole rakettitiedettä ja olen varma, että alun kuoppien jälkeen sekä opettaja, että oppilas alkavat nauttia yhteisistä hetkistä improvisaation parissa. Rohkaisen myös kaikkia ottamaan improvisaation mukaan ryhmäope-

tukseen, sillä mielestäni ryhmän kanssa improvisoiminen on usein osoittautunut sekä lasten, että aikuisten mielestä hauskaksi ja unohtumattomaksi kokemukseksi, joka tuo toivottua vaihtelua perinteiseen musiikkiopisto-opiskelun arkeen.

4 Ideasta oppimateriaaliksi

4.1 Tavoitteista

Lähdin kehittämään oppimateriaalia tavoitteenani se, että materiaalin avulla olisi helppo opettaa lapsille improvisoinnin alkeita ja keskeisiä viulunsoiton teknisiä asioita. Halusin, että materiaaliin ei tulisi yhtäkään nuottia, lähinnä vain kuvia ja symboleita. Listasin tavoitteeksi myös sen, että materiaalin avulla opettajien olisi helppo tehdä improvisaation opetuksesta järjestelmällistä ja hauskaa.

Seuraavaksi aloin pohtia sitä, että tulisiko oppimateriaalistani vihko, jota voisi käyttää yksinään viulunsoiton alkeiden opetuksessa, vai toimisiko se ikään kuin täydentävänä harjoitusvihkona. Päädyin siihen, että vihollani voi täydentää muita viulukouluja, sillä näin pystyin monipuolistamaan tehtävätyyppejä ja lisäksi kasvattamaan vaikeusastetta hieman suuremmaksi. Päätin jaotella oppimateriaalini improvisaatioharjoitusten tyyppien mukaisesti. Jokainen luku etenee harjoituksissa helposta vaikeampaan.

Vaikka oppimateriaalissani ei ole nuotteja, tähtään kuitenkin harjoitteillani siihen, että ne antavat valmiuksia soittaa myös kirjoitettua musiikkia. Mielestäni ihanteellisinta olisi käyttää rinnakkain tekemääni ”Taitoa ja Tekniikkaa Improvisoimalla” –vihkoa, sekä perinteisempää viulukouluvihkoa. Näin oppilas oppisi sekä lukemaan nuotteja, että tarpeen tullen toimimaan ilman niitä.

Oppimateriaalini muodostuu kahdesta vihosta, joista toinen on se, jota lapsi käyttää ja toinen on opettajan ja vanhempien vihko, jossa on selitetty ja kuvattu tarkemmin, mitä missäkin tehtävässä on tarkoitus tehdä ja mitä kyseisestä tehtävästä tulisi oppia. Lapsen vihossa tekstiä on vähän, jotta kuvat olisivat enemmän pääroolissa.

4.2 Suunnitteluprosessista

Olen tehnyt oppimateriaaliani ja tätä kirjallista työtä rinnakkain koko kirjoitusprosessin ajan. Lisäksi olen koko tämän vuoden osallistunut uusiin improvisaatio-työpajoihin ja liittänyt matkan varrella oppimiani asioita ja harjoitteita tähän työhöni.

Koen, että suurimmaksi haasteekseni muodostui ehdottomasti oppimateriaalin jäsentäminen loogiseksi kokonaisuudeksi, joka etenee johdonmukaisesti helpoista tehtävistä vaikeampiin. Lisäksi olen pohtinut paljon sitä, millaisia tehtävätyyppejä minun tulisi valita materiaaliini, jotta sen käyttäminen olisi mielekästä opettajille ja heidän pienille oppilailleen.

Yritin koko ajan pitää mielessä edellisessä luvussa 4.1 listaamani tavoitteet ja näin olen päädyin siihen, että oppimateriaalissani on viisi lukua. Ensimmäinen luku sisältää rytmimprovisaatiotehtäviä ja sitten tulevat tarina- ja kuvaimprovisaatiotehtävät. Kolmannessa luvussa on melodiaimprovisaatiotehtäviä ja neljännessä symboliimprovisaatiotehtäviä. Viimeinen viides luku on varattu ryhmäharjoitteille.

Kun lapsille aletaan opettaa improvisaatiota, täytyy aluksi keskittyä hyvin paljon siihen, miten improvisaatiotehtävät rajataan. Lapsille on aluksi hyvin vaikeaa keskittyä yhtä aikaa esimerkiksi jousitekniikkaan, intonaatioon ja rytmisiin vaihdoksiin, joten aluksi on hyvä rajata improvisoinnissa käytettävät elementit hyvin pieniksi. Esimerkiksi sovitaan, että saa käyttää yhtä ja samaa ääntä ja samaa jousitekniikkaa. Ääntään voi soittaa sitten haluamassaan rytmissä. Näin vain yksi elementti on muuttuva. Myöhemmin rajoituksia voidaan vähentää.

4.3 Oppimateriaalin luvut

Oppimateriaalini luvut ovat jaoteltu loogisiksi kokonaisuuksiksi, joissa tehtävät etenevät luvun sisällä helposta vaikeaan. Toiston harjoittelu ja improvisaation ulkoa muistaminen tulevat mukaan jo hyvin varhaisessa vaiheessa.

Oppimateriaalivihkoni ensimmäinen luku käsittelee rytmimprovisaatiota. Koen rytmimprovisaatioharjoitukset erittäin tärkeiksi, sillä hyvä rytmittäjä ja rytminkäsittelytaito toimivat erinomaisena pohjana kaikenlaiselle musisoinnille. Usein olemassa olevat viulukoulut ottavat esimerkiksi poikkeukselliset tahtilajit ja rytmit käsittelyyn mielestäni liian

myöhään. Lapselle ei ole sen vaikeampaa laskea neljään kuin viiteen tai kolmeen. Vihkoni ensimmäiset rytmi-improvisaatioharjoitukset ovat sellaisia, joissa ei tarvita soittotaitoa eikä välttämättä soitintakaan ollenkaan. Esimerkiksi 5/4-tahtilajia voidaan harjoitella kävelemällä ympäri luokkaa ja korostamalla aina ykköselle osuvaa askelta.

Toinen luku sisältää tarina- ja kuvaimprovisaatiota. Lapset ovat hyviä kehittelemään tarinoita ja ideoimaan niihin myös musiikkia. Tarinaa ei tarvitse kirjoittaa, kuvat riittävät. Näin ollen myös lapset, jotka eivät osaa kirjoittaa, voivat kehitellä tarinoita kotiläksynä. Tarinaimprovisaatio kehittää lapsen kykyä opetella musiikkia ulkoa. Lapsi muistaa helposti pitkänkin tarinan mieleen jääneiden itse piirrettyjen kuvien avulla. Kuvaimprovisaatio mielestäni harjoittaa lapsen reaktiokykyä, musiikillista heittäytymistä ja spontaaniutta. Tehtävänä voi olla esimerkiksi, että kuvaan pitää reagoida ensimmäisellä mieleen tulevalla asialla mahdollisimman nopeasti.

Varsinaiset melodiaimprovisaatioharjoitteet ovat vihkon kolmannessa luvussa. Ne edellyttävät jo soittajaltaan jonkinasteista soittimen hallintaa. Näissä harjoitteissa tehtävät voidaan rajat esimerkiksi tiettyyn sävellajiin, tiettyyn intervalliin tai tiettyihin sorminumeroihin. Puhtaus ja se, että lapsi tietää, mitä ääniä soittaa, ovat hyvin tärkeässä roolissa näissä improvisaatiotehtävissä. Sattumanvarainen sormien paikalleen lätkiminen ei hyödytä ketään. Lisäksi improvisaatio, jossa et tiedä, että mitä ääniä soitat, on todella vaikea toistaa, ainakaan ihan identtisesti.

Kehittelin itse tätä työtä varten symboli-improvisaation. Symboli-improvisaatiotehtävät ovat vihon neljännessä luvussa. Lähdin kehittelemään näitä tehtäviä sen takia, että olen huomannut, että nyanssimerkkien noudattaminen, fraseeraaminen ja muiden esitysmerkkien noudattaminen unohtuu helposti vielä vanhemmaltakin soittajalta.

Symboli-improvisaatiossa on kyse siitä, että paperille on tietyillä symboleilla merkitty dynamiikkoja, jousitekniikoita ja muita soittotapoja (Katso kuvio 1). Kuitenkaan nuotteja ei ole piirretty valmiiksi, vaan äänet ovat soittajan valittavissa. Kokonaisen kappaleen voi vaikka halutessaan soittaa yhdellä tai kahdella äänellä. Edistyneempi oppilas voi soittaa tehtäviä esimerkiksi tietyissä sävellajissa. Symbolimerkinnot mukailevat osittain jo käytössä olevia länsimaisen taidemusiikin merkintöjä, jotta näissä tehtävissä opitut taidot olisi mahdollisimman helppo siirtää myös kirjoitetun musiikin soittamiseen.

Kuvio 1. Esimerkki symboli-improvisaatiotehtävästä

Viides luku on omistettu ryhmäimprovisaatiotehtäville. Luvussa on kaikkia yllä mainittuja tehtävätyyppejä ryhmille sovellettuina versioina ja lisäksi uusia, vain ryhmille sopivia harjoitteita. Luvun tehtävät harjoittavat soittajien kuuntelu- ja orkesterinjohtajan seuraustaitoa.

5 Pohdintaa

Minulle oli ylipäätänsä hyvin vaikeaa valita lopullinen aihe tälle opinnäytetyölleni. Vaihdoin aihetta muutamankin kerran, kunnes lopulta päädyin tähän aiheeseen viulistien improvisaatio-opetuksesta, josta sitten työni viimein kirjoitin. Olen melko tyytyväinen lopputulokseen ja olen myös iloinen siitä, kuinka hyvän vastaanoton työni on saanut opettajieni ja opiskelukavereideni keskuudessa. Olen useaan otteeseen kuullut, että tällaiselle työlle on oikeasti tarvetta. Minusta on mahtavaa, että työni näin ollen linkittyy hyvin vahvasti työelämään ja uskon, että oppimateriaaliani tullaan oikeasti käyttämään opetustyössä eri musiikkiopistoissa.

Vaikeinta tässä työssä oli saada kasaan sopiva aineisto. Aluksi kuvittelin, että itse kirjoittaminen olisi työläintä, mutta toisin kävi. Käyttämäni aineisto on lähes kokonaan englanninkielistä, sillä koin, että en löytänyt haluamani tyylistä aineistoa suomen kielellä. Kahlasin läpi musiikkifilosofian kirjoja, teatteri-improvisaatiokirjoja ja monia muitakin todeten, että ne eivät kuitenkaan palvele minua haluamallani tavalla tässä työssä. Iso helpotus oli *Music educators journal* -lehti, josta moni käyttämäni aineisto on peräisin. Suomessa on kirjoitettu useita opinnäytetöitä improvisaatiosta, mutta suuri halu tehdä jotain täysin omaa ja ammentaa uutta tietoa ulkomaisista lähteistä oli syy siihen, miksi en ole käyttänyt lähteenä Suomessa tehtyjä opinnäytetöitä.

Nyt jälkeenpäin ajateltuna olisin ensin etsinyt kaiken aineiston kasaan, ennen kuin aloitan kirjoittamisen. Nyt keräsin aineistoa kasaan ja samalla kirjoitin ja tämä johti siihen,

että tein jonkin verran turhaa työtä ja jouduin kirjoittamaan asioita uudelleen, jotta saisin uudet lähteeni upotettua mukaan tekstiin.

Mielestäni hyvä ratkaisu oli se, että päätin kirjoittaa tekstiosaa ja kasata oppimateriaaliani yhtä aikaa. Näin ollen molemmat saivat vaikutteita jatkuvasti toisistaan ja jotenkin tunsin, että langat pysyivät minulla näin ollen paremmin käsissä.

Parasta tässä prosessissa oli se, että opin itse paljon lisää improvisaatiosta ja sen opettamisesta. Improvisaatiosta on tullut minulle hyvin rakas opetustyökalu ja tärkeä keino ilmaista itseäni. Tämä työn kirjoittaminen oli ikään kuin pieni matka oman pääni sisään. Omien ajatusten tuominen paperille loogiseksi kokonaisuudeksi oli välillä työlästä, mutta myös hyödyllistä, sillä tämän työn tekeminen muistutti minua taas siitä, että miksi improvisaatio oikeasti on niin hyvä opetustyökalu ja miksi on tärkeää, että yhä useammat opettajat alkaisivat käyttää improvisaatiota työssään enemmän.

Yksi tärkeimmistä tavoitteistani tässä työssä oli se, että helpottaisin musiikkiopistoissa työskentelevien viulunsoitonopettajien työtä opettaa oppilailleen improvisaatiota. Toivon todella, että tämä tavoite täyttyy, sillä näin ollen yhä useampi lapsi pääsisi nauttimaan improvisaatiosta ja sen tuomasta vapauden ja luovuuden tunteesta.

Minä tulevana musiikkipedagogina haluan olla mukana muuttamassa Suomalaista viulunsoitonopetusta kohti entistä luovempaa, hauskeempaa ja oppilaslähtöisempää opetustapaa. Toivon, että tämä työni on mukana avittamassa nykyisiä ja tulevia musiikkipedagogeja tässä muutoksessa.

Lähteet

Hsieh, Su-Ching, Cognition and musical improvisation in individual and group contexts, teoksessa *Musical Creativity: Insights from Music Education Research*, Oscar Odena 2012

Kanellopoulos, Panagiotis 2011. Freedom and responsibility: The aesthetics of free musical improvisation and its educational implications—a view from Bakhtin. *Philosophy of music education review*, vol. 19, sivut 113-135

Keyes, Christopher 05/2000. Teaching Improvisation and 20th-Century idioms. *Music educators journal*, vol. 86, sivut 17-22

Kratus, John 12/1991. Growing with improvisation. *Music educators journal*, vol. 78, sivut 36-40

Johnstone, Keith 1996. Improvisoinnista iloa elämään ja esiintymiseen, Yliopistopaino

Opetushallitus 2002. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet.

Scott, Julie Winter 2007. Me? Teach improvisation to children? *General music today*, sivut 6-13

Volz, Micah 09/2005. Improvisation begins with exploration. *Music educators journal*, vol. 92, sivut 50-53

www.cs.tut.fi

Taitoa ja tekniikkaa improvisoimalla! -oppimateriaali

Oppilaan tehtävävihko

Taitoa ja tekniikkaa improvisoimalla! –opettajan ja vanhempien opas

Oppimateriaalin opettajille ja vanhemmille suunnattu vihko, jossa on kuvaukset ja ohjeet kaikista oppilaan vihossa olevista tehtävistä.